

Izhaja vsak četrtek in velja s poštino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld. — kr. „ pol leta 1 „ 60 „ „ četrta leta — „ 80 „ Naročnina se pošilja opravištvu v škofljsk. poslopiju (Bischofshof). Deležniki tisk. društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Trpljenje Kristijanov na Turškem.

Ni ga menda naroda na svetu, vsaj v Evropi ne, ki bi bil toliko že prestal in ki bi toliko sedaj trpel, kakor trpijo naši ubogi jugoslavjanski bratje na Turškem. Kar so ti že prestali, to je res grozno, kar pa sedaj trpijo, to je v nebo vpijoče. Večkrat že so Evropo napale in poplavile brezštevilne trume azijskih divjakov: Huni, Avari, Arabi, Tartari, Mongoli. Toda teh navali bili so na skorem skončani; naše jugoslavjanske brate pa teži in tare turški jarem blizu — 500 let. Peščica turških divjakov strahuje, tlači in izsesava veliko milijonov Slavjanov. Vse zemljišče je turško. Kristijan ni lastnik, je rob, tlakar in trpin. Kristijan prideluje, Turk pa uživa. Od vsega, kar mu raste na njivi, zori na drevesu in se plodi v blevu, od vsega mora gospodarju Turku dajati desetino, vrh tega pa še plačevati desetere dačo. Turk ne plačuje nobene. Desetere dače edinemu Kristijanu zraven desetine naložene so: 1. „bedelat askarie“ ali harač 2 fl. 40 kr. od glave. 2. „vergü“ davek od zemljišča in hiše. 3. desetina za sultana. 4. „broc“ davek od barvinih zelišč. 5. „herbatico“, t. j. 40 kr. od vsake živali, ki se na pašo goni. 6. „porez“ davek od velike živine. 7. „rezmi“ davek od drobne živine. 8. davek od svinj, 40 kr. od vsake. 9. davek od bčel, 40 kr. od roja ali panja in 10. „rad“, $\frac{1}{40}$ del vseh dohodkov, koje delavec v enem letu ima Vera Kristijanova je zaničevana. Pravica očetova in moževa je vsak trenutek v nevarnosti pred nesnažno pobotnostjo zverinskih Turkov. Pri sodnji je pričanje Kristijana zoper Turka brez veljave. Tako brez posestva, brez varnosti, brez pravice ter od evropske krščanske omike in napredka odrezan životari turški Kristijan kakor obsojen na večno duševno smrt.

Krščanska Evropa, papeži, cesarji in kralji so nekdanj koprnili in goreli za osvobodjenje turških Kristijanov. Veliko krvi se je v ta namen prelilo in Evropa ima ravno rimskim papežem mnogo hvaležna biti, da nje turška povodenj ni

zalila. Toda to je sedaj vse drugače postalo. Vsled lutrovskih homatij in prekucije na Francoskem je zavladal duh novega neverstva, ki je poprejšno krščansko vzajemnost zatrl, upljiv Kristosove vere v javnih zadevah odpravilo, rimskega papeža pa oropalo. Nasledek temu je, da sedaj z žalostnim srcem opazujemo, kako je nekdanja sveta skrb za turške Kristijane preminola in se celó v sovraštvu do njih in v sočutje do njihovih tlačiteljev, do mohamedanskih Turkov spremenila. To je res žalostno! Daleč je že duh neverstva prodril pri krščenih Evropejcih! Globoko so neverni sinovi vernih očetov zabredli! Edini ruski narod, čeravno v nesrečno razkolništvo zapleten, je tukaj ohranil čvrsto staro krščansko ljubezen do zapuščenih svojih bratov na Turškem. S pomočjo Rusov so se sedaj ti vzdignoli in bijejo grozni boj zoper Turka „za krst častni in svobodo zlato“, kakor sami pravijo. Ali tudi turška divjost je strahovito vzklopela, kakor že dolgo ne tako. Turki namreč sedaj že sami čutijo, da se njihovemu gospodarstvu konec bliža. Zbirajo tedaj še enkrat vse moči in napenjajo vse svoje sile: ali še enkrat prodreti — ali pa umreti pokončavši vse, kar se dá. Kakor daleč sega turška oblast po Aziji, Afriki in Evropi, povsod nosijo razkačeni muzulmani rudeče zastave ali bandere in pridgajo krvavo vojsko zoper: „krščanske pse“, povsod pobirajo denarje za džihad, t. j. za versko vojsko Mohamedancev zoper Kristijane. Karkoli pri njih le puško nositi more, vse tirajo in ženejo na bojišče in res strahovita druhal samih razkačenih tolovajev se kakor povodenj razliva po krajinah, kder krščanski Slavjani živé in se sedaj vali proti Srbiji in Črnejšgori.

V Bosniji divjajo turški razbojniki posebno blizu Save in so od Broda, Derventa čez Maglaj do Brčke skoro vse vesi in hiše Kristijanom zapalili, starce in otroke posekali, žene in dekleta oskrnili in odgnali v Serajevo in Travnik, kder jih prodajajo. Čujte, prodajajo! V Evropi se ljudje, krščenci, prodajajo kakor živina! V nekej vesi pri Savi so Turki 60 oskrnjenih žensk v škedenj zaprli in žive sožgali. Cesar

se je Srbom bati, če Turki v deželo vderejo, se da po tem misliti, da so turški prostovoljci, roparski baši-bozuki, na srbski meji te dni požgali 40 vesi s cerkvijo vred. Najbolj strašno pa se godi ubogim Bolgarom. Med njimi divjajo kot turška policija tolovajski Črkesi. Te človeške pošasti so prebivale v planinah Kavkavskih. Rusi so jih po 30letnem boju pregnali. Več kakor 1 milijon teh divjakov se je potem naselilo na Bolgarskem, kder samega ropa živijo. Turški sultan jih je sedaj nastavil za policaje, da krotijo Bolgare, kar tudi strahovito izvršujejo podpirani od redne turške vojske. Do sedaj so samo med Tatarbazarčikom in Plovdivjem 14.600 vesi oropali in požgali; med Balkanom in Donavo delajo ravno tako. Vse ječe so polne nesrečnih Bolgarov, katere potem brez usmiljenja vesijo. Kderbodi na ulici vesi obešenec, največkrat pa po 6 do 10 zaporedom. Po vseh mestih se prodajajo vropane reči, živina in ženske. Kupujejo večidel Judi in spravljajo kapljeno robo v Carigrad in v Azijo. Na bojišču se Turki obnašajo, kakor pravi divjaki. Vsakega ulovljenega ali ranjenega Srba ubijejo, ga slečejo, mu glavo odrežejo, truplo pa nago nepokopano ležati pusté.

Turški prijatelji, Magjari, Nemci, Jud in Angleži so ove grozovitosti iz prva tajili, potem zagovarjali, sedaj pa že precej glave srama pobešajo. Turško razsajanje, razbijanje in divjanje je toliko, da je celo debela in kosmata ušesa evropskih nevernikov in sovražnikov Slavjanov — predrlo. Najpoprej na Angleškem, potem na Laškem in sedaj tudi na Nemškem se je vzbudil čut človeštva! Zlasti pruski vladni listi zahtevajo glasno, naj vsi trije cesarji nemški, posebno pa ruski in avstrijski, kresnejo po Turčiji in konec storijo barbarstvu, ki je omikanej Evropi na večno sramoto. In res vse kaže, da se nekaj takega bo zgodilo, preden preteče mesec dni!

Gospodarske stvari.

Kalijeve soli so hlevnemu gnoju velik izboljšek.

M. Vsak pameten kmetovavec mora pred vsem gledati na to, da ima dosti dobrega gnoja, t. j. gnoja, ki je masten, močen in res rediven. Jeden najiminitnejših delov pa je gnjilec, ki posebno rastlinam rast in sad pospešuje. Tega je toraj pred vsem treba v gnoju zadržati, ker ravno gnjilec gnoju še le pravo ceno daje in ker na drugi strani ravno ta živelj z drugimi ubežnimi tvarinami vred napravlja po hlevih smradljivi in nezdravi duh, ki je živinskemu zdravju toliko škodljiv. Najboljše sredstvo gnjilec v gnoju zadržati je mavec ali gips, potem šotni drobiž, prst itd. Pa tudi kalijeve sol se v ta namen z dobrim vspehom priporočuje, ker ima v sebi nekaj žveplene kisline, ktera amonijak posebno veže in zadržuje ravno kakor gips. Vrh tega pa ima kalijeve sol tudi še to dobro, da ima v sebi posebno za rastline

redivno tvarino. In to je posebno takrat imenitno, če je gnoj rastlinam namenjen, ki razmeroma najbolj kalija potrebujejo, kakor trs, repa, krompir itd. Takim sadežem bi se nikdar z drugim nego le z tako zboljšanim gnojem gnojiti smelo. Le, če je zemlja že sama na sebi ovih snovi dosti bogata, je tudi drugi gnoj dosti dober. Ne sme se še prezreti, da se za tako zboljšanje tudi cenejše kalijeve soli porabiti zamorejo in da v ta namen dragih prepariranih ni treba. Prve imajo v sebi poleg žveplenokislega kalija tudi še žveplenokislo magnezijo, ki posebno hitro in popolno amonijak veže in je bolj razkrojljiva nego gips. Imenitno je tudi to, da se tako kalijeve soli bolj enakomerno v prst razdelé in od zemlje v se vzamejo, kar vspeh gnojenja izdatno poviša. Če pa kdo vsega gnoja, kolikor ga ima, neče ali ne more na omenjeni način zboljšati, naj ga pa vsaj toliko zboljša, kolikor ga za one sadeže potrebuje, ki takega gnoja pred drugim zahtevajo, kakor n. pr. trs. Vinogradnikom se tedaj ne more dosti živo priporočati, da si gnoj za vinograd namenjeni, kolikor mogoče na povedani način zboljšujejo; ker navadnemu gnoju ravno oni del manjka, katerega je trs pred drugim potreben, kalija namreč. Naj toraj gnoj za vinograd z pepelom kolikor mogoče veliko potrošajo.

Kako ovočnemu (sadunosnemu) drevesu vspešno gnojiti.

M. Skoraj večji del sadjerejcev misli, da so že zadosti storili za pognojenje sadunosnih ali ovočnih dreves, ako le jesen pred zimo okoli vsakega drevesa nekoliko zemljo razbrskajo in potem z gnojem nekoliko površno zakrijejo. In vendar bi jim moralo na misel priti, da so drevesne korenine dosti bolj razsegle in da se navadno na vse strani tako daleč razprostirajo, kakor daleč veje drevesne segajo. Ako se tedaj na prej omenjeni način gnoji, gnoj le mali del korenin zadene in treba je tedaj gnoj v večjem krogu okoli drevesa napeljati in zakopati. Vendar pa to, če drevje stoji na travniku, in to je večidel, ni mogoče, ker bi se travni drn razkopal in razbrskal. Treba je tedaj misliti na drug pomoček. V ta namen se vzamejo vinske steklenice 3—4 na drevo ali pa lončeni vrči, ki blizu 2 litra držijo in se okoli drevesa 1½—2 metra daleč od debla zakopljejo do vrata v zemljo. Steklenicam ali vrčem se morajo dna izbiti. O vlažnem vremenu se te posode poleti večkrat z stanšano gnojnico nalijejo, ki po tem takem drevesnim koreninam, ki se ravno na teh mestih bohotno razvijajo, obilno hrane dajejo. Taka ovočna drevesa bogato obrodé. Pa tudi drevesa po vrutih, ki se le bolj zavolj lepšega sadé in redé, katerim se pa hitra rast želi, se s tem pomočkom hitro naprej spravijo. Neposredno okoli drevesnega debla gnoj na debelo nakupičevati je napačno in škodljivo. Gnoj navadno nekoliko zavreje, in toplota, ki pri tem vrenju na-